

Kára: Věřím, že jednou dokážeme nahradit selhávající tkáň i celé srdce

Kardiolog Tomáš Kára je lékařem, který neztrácí naději ani ve chvílích, které pro něj nejsou jednoduché. Věřící, že centrum, které se mu podařilo vybudovat, bude zachraňovat nejen životy Brňanů, ale lidí z celého světa. Autor: DENÍK/Lubomír Stehlík

včera 05:05

Brno /ROZHOVOR/ - Kardiolog Tomáš Kára stojí za vybudováním Mezinárodního centra klinického výzkumu ICRC, které vzniklo v areálu Fakultní nemocnice u svaté Anny v Brně. Lékaři tam chtějí posunovat hranice lidského poznání a pomáhat nemocným. Přestože ve funkci šéfa centra skončí příští týden, neztrácí optimismus a věří v úspěšné pokračování započatých výzkumů.

S kolegy z americké Mayo Clinic vymyslel kardiolog Tomáš Kára před deseti lety Mezinárodní centrum klinického výzkumu ICRC. Slavnostně ho otevřel loni na podzim v areálu Fakultní nemocnice u svaté Anny v Brně. Pak ale mezinárodní výběrová komise doporučila pro další vedení projektu slovinského neurologa Gorazda Stokina. S tím nesouhlasila dozorčí rada projektu ICRC, ve které byli i tři zástupci Mayo. Stokin podle ní nemá dostatečné zkušenosti. Vedení brněnské fakultní nemocnice ale názor rady nerespektovalo, a proto všichni Američané i někteří další členové rady na své posty rezignovali. Hrozilo, že Mayo Clinic odstoupí i od spolupráce na projektech. „Význam centra pro medicínu je přitom podobný jako význam NASA pro kosmický výzkum," říká Kára.

Minulý týden jste byl v americké Mayo Clinic jednat o další spolupráci. Jak to dopadlo?

Kolegové z tamější kliniky jsou smutní z vývoje událostí. Nicméně jsem je žádal, aby i přes všechny zvláštní události minulého půl roku z projektu neodcházeli. Podařilo se mi dojednat, že se špičkovými vědeckými týmy budeme spolupracovat minimálně do roku 2015, aby se podařilo splnit všechny hlavní cíle, které si projekt ICRC pro toto období stanovil.

Co se stane pak?

To záleží na tom, jak budou vypadat následující roky. Pokud přistoupíme ke spolupráci s Mayo Clinic s respektem, jaký si tato instituce a její odborníci bezesporu zaslouží,

věřím, že spolupráce bude pokračovat i po roce 2015. Pokud však i v budoucnu nebudeme v zásadních otázkách jejich názory respektovat, lze s jistotou očekávat přesný opak.

Co víte o doktoru Stokinovi, který od příštího týdne ICRC povede?

Osobně jsme se ještě nesečkali, takže zatím [nemohu](#) soudit.

Jak vypadalo výběrové řízení?

Přihlásilo se deset uchazečů. Komise vybrala tři, které pozvala k rozhovoru. Na jeho základě rozhodla.

Co museli kandidáti na pozici ICRC Chair doložit?

V prezentaci jsme měli přiblížit svoji kvalifikaci, vnímání projektu v současnosti a jeho vizi do budoucna.

Současný ředitel Fakultní nemocnice u svaté Anny Roman Kraus tvrdí, že ze zápisů komise vyplývá, že jste nepředložil žádnou vizi udržitelnosti projektu po roce 2015, kdy končí dosavadní zdroje peněz. Je to pravda?

S tímto tvrzením zásadně nesouhlasím. V oficiálním zápisu komise je uvedeno: „Výběrová komise uznává, že Tomáš Kára jako budoucí ICRC Chair by zajistil stabilitu projektu a pravděpodobně by pod jeho vedením bylo dosaženo úspěšných výsledků během následujících tří let.“ V zápisu stojí, že na základě toho, co už jsem v centru dokázal, bych projektu stabilitu zajistil a pravděpodobně by pod mým vedením v následujících třech letech dosáhlo úspěšných výsledků. Za mého vedení se centrum otevřelo ve stanoveném čase a při dodržení rozpočtu, splnili jsme požadavky týkající se publikací, grantů i výzkumu. Projekt navíc úspěšně prošel čtyřmi audity. Troufám si říct, že nelze předložit [lepší](#) výsledky. Pokud by projekt pokračoval stejně úspěšně i nadále, má vysokou šanci na získání peněz i po roce 2015.

ČTĚTE TAKÉ: [Američané: Změna šéfa výzkumu ICRC je riziko](#)

Co vám tedy komise vytýkala?

To, že se příliš orientuji na spolupráci s Mayo Clinic. Ale právě díky této spolupráci nám dala [peníze](#) Evropská unie. Také údajně spolupracujeme s malým počtem evropských center. To ale není pravda.

S jakými centry jste tedy v kontaktu?

Zmínil bych například dlouhodobou spolupráci s univerzitou v Londýně, se kterou vyvíjíme nové biologické srdeční chlopně. Pak univerzitní nemocnice v Barceloně, v Miláně, v Dundee či v Gdaňsku. Není to ale o tom, že bychom měli pouze podepsané smlouvy. Je to [vysoce](#) intenzivní vědecká spolupráce podložená granty i publikacemi. Navíc taková spolupráce je jako manželství. Pokud o ni nepečujete, zanikne. Naším cílem nikdy nebylo mít padesát smluv s univerzitami, se kterými ve skutečnosti spolupracovat nebudeme. Vybíráme si taková centra, která pracují na podobných projektech jako my, mají velké zkušenosti a je velká pravděpodobnost, že společně posuneme náš obor dopředu.

Nejvýznamnější je ale spolupráce s Mayo Clinic.

Když máte jako partnera takovou kliniku, nepotřebujete [hledat](#) nikoho jiného. Mayo Clinic má padesát tisíc zaměstnanců, podílela se na vývoji mnoha technologií, léků a postupů, které v současné době naše medicína používá. O špičkové úrovni jejího výzkumu svědčí i to, že řeší asi tři tisíce vědeckých projektů podporovaných rozpočtem ve výši půl miliardy dolarů. To je desetinásobek toho, co do lékařského výzkumu investuje Česká republika.

Co dalšího vám komise vytýkala?

Třeba že máme málo grantů z Evropské unie. Získali jsme ale například grant čtyři a půl milionu eur. Šlo o vůbec největší grant, který loni unie schválila v rámci jedné z výzev. Tím jsme splnili plán grantů z unie až do roku 2015.

Je pravda, že se při výběrovém řízení změnila kvalifikační předpoklady?

Ano. Původně tam byl i požadavek habilitace, tedy minimální hodnost docenta. A tento požadavek vymizel.

Snažil jste se rozhodnutí komise změnit?

Z mého pohledu je nejsmutnější, že výběrová komise rozhodla v rozporu s kritérii, která si předem stanovila. Není to jenom můj názor. Byl jsem v podstatě až poslední člověk, který na to poukázal. První podal oficiální námitku proti výsledku výběrového řízení bývalý ředitel Fakultní nemocnice u svaté Anny Petr Koška. Následně na to poukázal dopis podepsaný přednosty čtyř univerzitních klinik a stovkami dalších zaměstnanců. Já jsem podal odvolání, až když tyto názory nikdo nerespektoval. I moje odvolání ale komise zamítla.

Jak zareagovala Mayo Clinic?

Její odborníci z dozorčí rady si vyžádali od komise podklady. Na základě jejich analýzy dospěli k názoru, že považují za nebezpečné, když do projektu, který plní všechny cíle, nastoupí člověk bez zkušeností s řízením tak velkých projektů. Toto stanovisko potvrdila i dozorčí rada projektu ICRC. Poté, co rozhodnutí nikdo nerespektoval, všichni z Mayo Clinic rezignovali na svoje členství v dozorčí radě. K tomu mohu pouze dodat, že pokud vznikl někde názor, že projekt ICRC má vést někdo jiný než já, přál bych si, aby to byl skutečný a zkušený odborník s vysokou kvalifikací. Není podle mě rozumné, aby do vedení tak velkého a významného projektu nastoupil někdo, kdo do ICRC přijde sbírat své první zkušenosti.

Uvažoval jste, že z projektu odejdete?

Samozřejmě to byla jedna z možností. Vedení nemocnice mi nabídlo, abych byl zástupcem doktora Stokina. On ale prezentoval zcela jinou koncepci než já. Chce se více orientovat na jiné partnery, než je Mayo Clinic. Kromě současných evropských partnerů plánuje spolupráci s Čínou, Indií a Ruskem. Protože s takovou strategií nesouhlasím, tak by moje působení v této pozici nebylo prospěšné. Odmítnutím nabídky jsem také chtěl dát najevo, že nesouhlasím s řadou kroků ve výběrovém řízení.

Proč nakonec v projektu zůstáváte?

S kolegy jsme jej tvořili deset let a bylo by škoda, kdyby pokračoval zcela jiným směrem. Po rozhovoru s ředitelem nemocnice Romanem Krausem a zástupci ministerstva školství jsem si stanovil okruh podmínek pro moje setrvání. K hlavním patřilo, že zůstanou garantovány rozpočty pro klíčové výzkumné kardioprogramy. Jinak by se projekty s Mayo Clinic nedaly dokončit. Další požadavek byl, aby řízení spolupráce s Mayo Clinic zůstala v gesci mě a profesora Somerse, který se mnou celý projekt připravoval.

V čem je Mayo Clinic tolik významná?

Jde o největší centrum klinické medicíny a lékařského výzkumu na světě. Jsme první nemocnicí mimo území Spojených států, se kterou Mayo Clinic uzavřela ve své stodvacetileté historii dohodu o dlouhodobé spolupráci v oblasti výzkumu a vzdělávání. Díky partnerství získáváme přístup k unikátním technologiím a postupům vyvíjeným ve Spojených státech. Naši odborníci získávají zkušenosti na vývoji technologií, do kterých Mayo Clinic a USA investovaly stovky milionů dolarů. Vznikl rovněž unikátní vzdělávací program, který umožňuje našim mladým odborníkům a studentům absolvovat stáže na Mayo Clinic. Když si uvědomíme, že se tam hlásí asi padesát tisíc žadatelů a my tam můžeme lékaře umístit mimo toto pořadí, je to úžasné. Téměř každý měsíc také jezdí odborníci do Brna. Například v dubnu jsme pořádali sympozium o mechanických srdečních podporách a vyměnili jsme si zkušenosti s nejlepšími odborníky. Společně jsme Mezinárodní centrum klinického výzkumu ICRC vybudovali a spolupracujeme na řadě projektů.

Jaké jsou hlavní cíle centra?

Ten hlavní je, aby se ICRC stalo prvním centrem pro lékařský výzkum, které díky propojení nejlepších týmů z Evropy a Spojených států dokáže posunout hranice poznání a pomoci tak pacientům. Máme před sebou desítky let práce.

Můžete uvést nějaké konkrétní projekty?

Pracujeme například na vývoji biologických srdečních náhrad. Dnes už dokážeme jednu kožní buňku přeměnit na bijící a stahující se srdeční tkáň. Věřím, že to je cesta, kdy jednou budeme schopni nahradit selhávající srdeční tkáň a třeba i celé srdce. Zaměřujeme se na vývoj nové generace katetrů, které se za pomoci navigace dokážou dostat do té části mozkového řečiště, kam se lidem zatím nepodařilo proniknout. Tato technologie představuje naději pro zlepšení léčby tak závažných onemocnění, jako jsou cévní mozkové příhody nebo epilepsie.

Projekt se zaměřuje i na prevenci onemocnění. Jak?

Jsme přesvědčení, že jedenadvacáté století je medicínou prevence a včasné diagnostiky. Pracujeme na vývoji nových metod, které by dokázaly zaznamenat příznaky rizika kardiovaskulárních onemocnění ještě předtím, než lidé onemocní. Díky tomu můžeme dříve zasáhnout. Právě díky zkušenostem Mayo Clinic v preventivní kardiologii chceme dosáhnout toho, aby se změnou životního stylu stalo Brno v roce 2030 městem s nejnižší úmrtností na nemoci srdce a cév. Nejen v České republice, ale i v širším regionu.

Má už za sebou centrum uvedení výsledků některého z výzkumů do praxe?

Například jsme otevřeli první centrum v Evropě věnující se diagnostice poruch dýchání ve spánku u pacientů s onemocněním kardiovaskulárního systému. Umíme tyto poruchy odhalit a léčit. Z výzkumů jsme zjistili, že u sedmdesáti procent pacientů, kteří nereagují na léčbu i několika léky, byl vysoký tlak podmíněn spánkovou apnoe, tedy zástavami dechu ve spánku. V těchto dnech zavádíme zcela nové metody pro hodnocení rizika náhlé srdeční smrti či nové postupy pro diagnostiku a léčbu zánětlivých onemocnění srdečního svalu.

Jak se mohou do výzkumu zapojit Brňané?

Mnozí z pacientů léčených na naší klinice se zároveň účastní některého z našich výzkumných projektů. Samozřejmě až po písemném souhlasu. Spolupráce je zatím vynikající, lidé chápou, že bez výzkumu pokroku v medicíně nedosáhneme.

Co od pacientům nabízíte a co od pacientů vyžadujete?

Je to různé. Nově vyvinuté postupy a technologie dávají pacientům naději a možnost na záchranu jejich života či zdraví. Takto náročné projekty vyžadují dlouhodobé, někdy i celoživotní, sledování našich pacientů. Samozřejmě však řešíme i jednodušší projekty, kdy nám pouze stačí souhlas, abychom data získaná při hospitalizaci využili pro statistiky.

Chtěl jste být vždy lékařem?

Medicína mě lákala, protože je to obor, který pomáhá lidem a rychle se rozvíjí. Ale závodně jsem vesloval, tak jsem řešil dilema, zda dokážu spojit vrcholový sport s medicínou. Díky pochopení pedagogů a kolegů veslařů se mi to podařilo.

Kdy jste se rozhodl, že se chcete věnovat kardiologii?

To byl právě důsledek veslování, což je sport, kde výsledky závisí kromě techniky a dalších věcí na výkonnosti kardiovaskulárního systému.

Autor: [Jana Vondrová](#)

